

Motion till Kommunfullmäktige 2025-02-17

Faktisk lokalkostnadsersättning för friskolor

Frågan om faktisk lokalkostnadsersättning i Järfälla kommun är inte ny. För några år sedan lyftes frågan i en motion av MP. Motionen lämnades till slut utan åtgärd.

Vänsterpartiet är inte nöjda med detta, och det bör göras en ny utredning med tanke på att riksrevisionen utrett frågan och kommit fram till att det nuvarande systemet är undermåligt. Järfälla kommun behöver gå över till faktisk lokalkostnadsersättning för fristående huvudmän, och inom en snar framtid införa en nybyggnadspeng. Tydliga riktlinjer bör upprättas för skäliga kostnader.

Vad det handlar om är att det rådande systemet för lokalkostnadsersättning till fristående grundskolor och förskolor är mycket kostsamt för kommunen och i förlängningen går ut över barnens rätt till en bra skola. Enligt nuvarande finansieringsmodell får fristående skolor och förskolor ersättning baserad på kommunens genomsnittliga lokalkostnad per elev. Detta trots att en stor del av lokalerna som används av friskolorna ägs av kommunen, vilket innebär att kommunen vet exakt vad lokalkostnaden för varje elev är.

Lokalkostnader är fasta och svåra att minska på kort sikt, även när elevantalet i de kommunala skolorna minskar. Järfälla tvingas alltså betala omotiverat höga lokalkostnadsersättningar till friskoleaktörerna samtidigt som vi inte kan sänka våra egna faktiska kostnader. Detta bidrar till en underfinansiering av de kommunala skolorna.

När kommunen behöver bygga nya lokaler, eller renovera, driver det upp genomsnittskostnaden för kommunens lokaler. Det leder till att friskolekapitalisterna kan göra en fin vinst på att etablera sig i äldre lokaler med lägre faktiska kostnader. Det här förlegade systemet är en dyr affär för kommunen. Enligt en utredning från BUN 2018 uppskattades en årlig överkompensation på 10 miljoner kronor för lokalkostnader till fristående enheter.

För att säkerställa en hållbar och rättvis finansiering av skolor och förskolor bör kommunen basera lokalkostnadsersättningen på faktiska kostnader. Vi kan inte med gott samvete titta på när medborgares skattepengar, som borde gå till undervisning och skolverksamhet, rinner rakt ner i friskolekapitalisternas fickor.

Då MP motionerade i frågan hänvisade förvaltningen till skolförordningen, där det fastslås "att ersättning för lokalkostnader enligt 4 § 7 ska motsvara hemkommunens genomsnittliga lokalkostnad per barn eller elev i motsvarande verksamhet". Vi menar att Järfälla kommun bör kunna frånga huvudregeln.

Enligt SKR:s bedömning av frågan ska en kommun kunna frångå huvudregeln om man kan visa att dess genomsnittliga lokalkostnader inte är rättvisande.¹ Det ska kunna göras genom jämförelser med vad kommunen hade för kostnader tidigare och vad den har efter nybyggnation/renovering eller jämförelser med andra kommuner. Järfälla kommun bör, med lokaler med stora renoveringsbehov och nybyggnation av skolor, tydligt kunna visa på att den genomsnittliga lokalkostnaden för kommunen inte är rättvisande.

Mot ovanstående bakgrund föreslår Vänsterpartiet Kommunfullmäktige besluta:

- Att kommunen ändrar ersättningssystemet för fristående skolors lokalkostnader, så att det baseras på faktiska kostnader istället för genomsnittliga lokalkostnader.
- Att ett system för nybyggnadspeng utreds.

Therese Johansson

Pernilla Wallgren